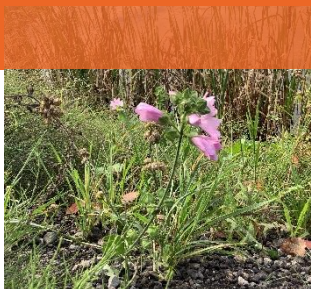
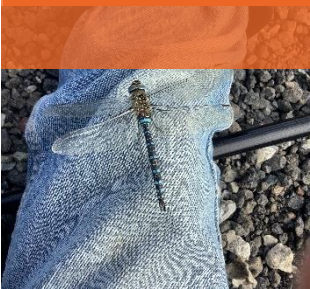

Rekartlegging av dammer i Ås kommune 2022

Ole Lønnve / Kjell Magne Olsen / Helene Lind Jensen / Terje Blindheim

Rekartlegging av dammer i Ås kommune 2022

Forfattere: Ole Lønnve / Kjell Magne Olsen / Helene Lind Jensen / Terje Blindheim

Publisert: 05.12.2022

Antall sider: 19 sider + vedlegg

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Ås kommune

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Lønnve, O.J., Olsen, K.M., Jensen, H.L. og Blindheim, T. 2022.
Rekartlegging av dammer i Ås kommune 2022. Biofokus rapport 2022-125. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Dammer fra undersøkelsen. Foto: Helene Lind Jensen/Ole J. Lønnve

Biofokus rapport 2022–125

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-159-2

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Ås kommune foretatt en rekartlegging av et utvalg dammer i kommunen. Siri Gilbert og Rebecca F. Madsen har vært våre kontaktpersoner hos oppdragsgiver. Ole Lønnve har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for utarbeiding av rapport. Øvrige forfattere har bidratt med feltarbeid, rapportering på lokalitetsnivå og kommet med innspill til rapport.

Oslo, 5. desember 2022

Ole J. Lønnve

Lokalitet Abberud (74). Gårdsdam med funn av både liten- og stor salamander i 2010.

Innhold

1	Innledning	2
1.1	Bakgrunn	2
1.2	Oppdrag og undersøkelsesområde.....	2
2	Metode	6
2.1	Datainnsamling.....	6
2.2	Metode for naturtypekartlegging	6
2.3	Behandling av data og prosjektets produkter.....	6
3	Resultater	7
4	Diskusjon	12
4.1	Generelt.....	12
4.2	Vurdering av resultatene fra kartleggingen i 2022	12
5	Referanser	15
	Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser	16

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I Ås kommune finnes en lang rekke dammer. En stor andel av dammene har blitt kartlagt ved ulike tidspunkter og sammenhenger. Både spesifikke amfibieregistreringer, naturtypekartlegginger og kartlegginger i andre sammenhenger har vært utført (Strand 1996, Bratli 2000, Blindheim 2004, Sandaas 2009, 2011, Jansson 2011, Lønnve 2012). I Naturbase finnes per 2022 56 lokaliteter avgrenset som naturtypen dam (E09) i kommunen, men flertallet av dammene i Ås er ikke kartlagt, beskrevet og tilgjengeliggjort for Naturbase.

Ås kommune er en viktig region for amfibier i Norge. Nesten samtlige amfibiearter som forekommer i Norge, med unntak av damfrosk *Pelophylax lessonae*, er kjent fra Ås. Storsalamander og andre amfibier er derfor registrert i et utall dammer som ikke er beskrevet og tilgjengeliggjort i Naturbase. Eksempelvis ligger 158 registreringer av storsalamander (NT) inne i Artskart per 2022.

Plan for naturmangfold for Ås kommune har mål og strategier for å ivareta naturmangfold og en tilhørende tiltaksdel. Dette oppdraget er oppfølging av planens tiltak 17:

Prioritere og gjennomføre videre kartlegging av naturmangfold (herunder arter og geologisk mangfold) og funksjonsområder etter framkommet kartleggingsbehov. Planen finnes på kommunens hjemmesider: <https://www.as.kommune.no/plan-for-naturmangfold.545838.no.html>

Status for kartlegging av naturmangfold i Ås kommune er relativt god når det gjelder naturtyper og arter (Naturbase og Artsobservasjoner). I tillegg har kommunen kartlagt vilt (leveområder og punkter for arter og trekkveier) og grønn infrastruktur. Noen av de lokale dataene ligger i Follokart, men mesteparten ligger i nasjonale kartbaser.

1.2 Oppdrag og undersøkelsesområde

Det er kartlagt 161 dammer i forbindelse med amfibiekartlegging i kommunen i (Sandaas 2011). I denne kartleggingen finnes det geografiske koordinater for dammene, en oversikt over damtype, funn av ulike amfibier og en kort merknad om evt. gjengroing og forekomst av fisk, men ingen beskrivelse av vegetasjon og ingen bilder.

51 av dammene ligger innenfor en naturtypeavgrensning, men ikke alltid som dam. I forbindelse med kartlegging av grønn infrastruktur i 2020 utarbeidet Norconsult AS et kartlag over dammer og damnettverk i kommunen (Norconsult 2020). Dette innebar ikke naturtype-registrering, kun avgrensning i kart etter flyfoto. Polygonene som er lagt inn inneholder informasjon om funn/ikke funn av storsalamander. Disse kartdataene ligger kun lokalt i kommunens kartbase Kommunekart, se eksempel på kartutsnitt i Figur 1.

Høsten 2021 var kommunen oppdragsgiver for en studentoppgave i faget NATF 301 ved NMBU der utvalgte dammer ble kartlagt (Lislegård m.fl. 2021). 10 dammer ble kartlagt i felt, og DN- håndbok 13 ble brukt som metode. Datagrunnlaget ble oversendt Statsforvalteren i Oslo og Viken, men hadde

mangler som gjorde at det ikke ble lagt inn i Naturbase. Det er en del av dette oppdraget å få også disse dataene inn i Naturbase.

Kommunen har behov for å få kartlagt dammene som naturtyper slik at avgrensning, kvaliteter og verdi kommer fram både i nasjonale og lokale kartbaser. Dette innebærer kartlegging inkl. feltbefaring for de ikke kartlagte lokalitetene for at de skal holde god nok standard for innleggelse i Naturbase. Det er snakk om ca. 100 dammer, men antallet er usikkert, da det kan ha skjedd endringer siden kartleggingen i 2011. Kommunen ønsker å få kartlagt flest mulig av de dammene som pt. ikke er lagt inn som naturtyper.

Siden NiN-metodikken foreløpig ikke er utviklet og standard metode for kartlegging av naturtyper i ferskvann, sier Miljødirektoratet at DN-håndbok 13 skal brukes, med suppleringer i DN-håndbok 15.

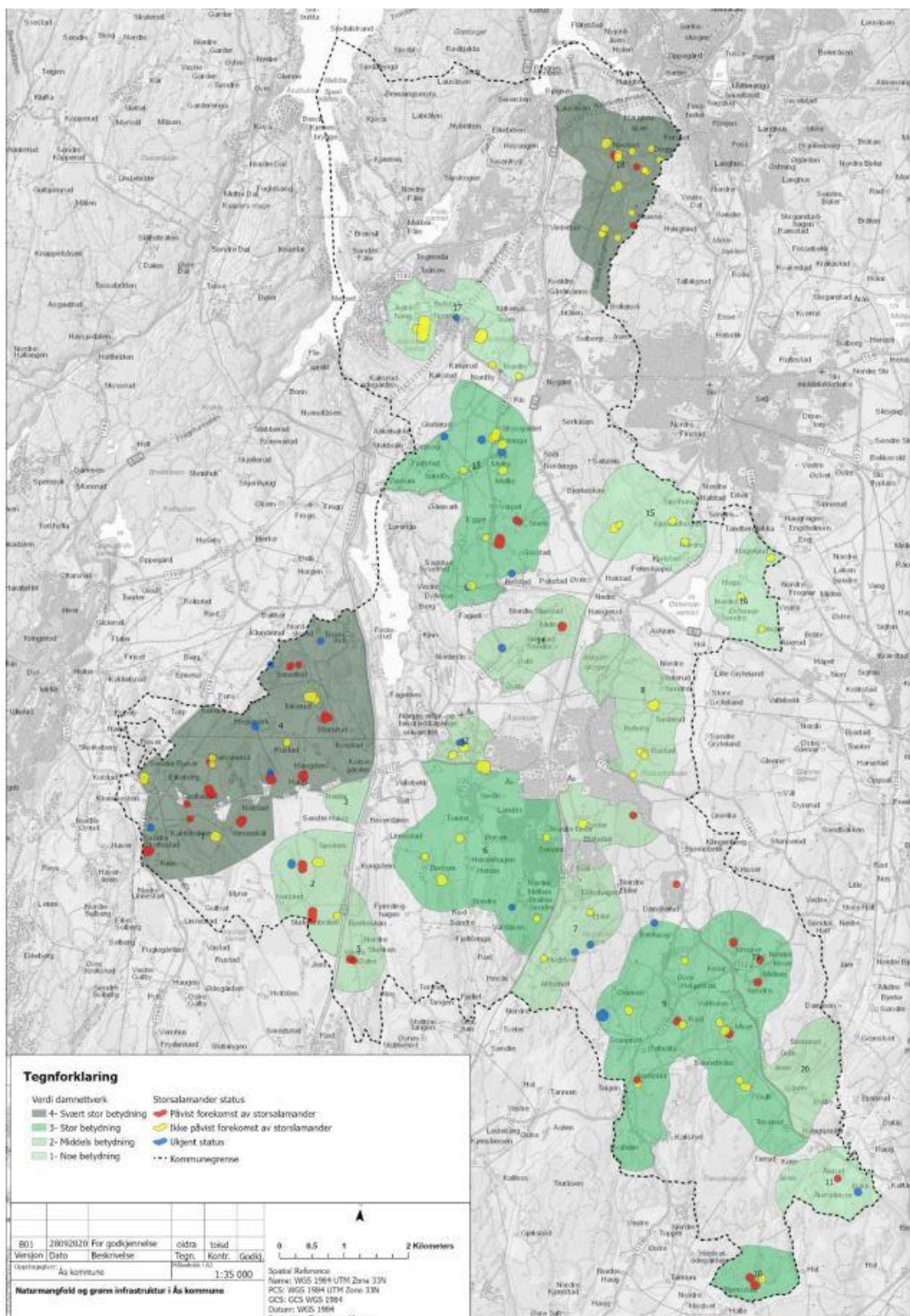
Den begrensede økonomiske rammen gjør at det ikke er ressurser til amfibie-kartlegging eller andre limniske dyr i særlig grad i dette oppdraget. Dersom det observeres amfibier eller insekter under feltarbeidet, skal dette imidlertid tas med i beskrivelsen og tilgjengeliggjøres i Artskart.

Kommunen foreslår følgende kriterier for utvalg av dammer som skal kartlegges:

1. Ikke tidligere kartlagt etter DN-13, og ligger følgelig ikke inne i Naturbase/kommunens kart som naturtype.
2. Innenfor område med foreslått endret arealstatus i ny arealdel i kommuneplanen 2022-2034. Se sak 47/22 her:
3. I bebygde områder eller område avsatt til utbygging i inneværende kommuneplan.
4. Påvist forekomst av salamander evt. ukjent forekomst.
5. Damnettverk av svært stor eller stor betydning, jf. kartlag Grønn infrastruktur.

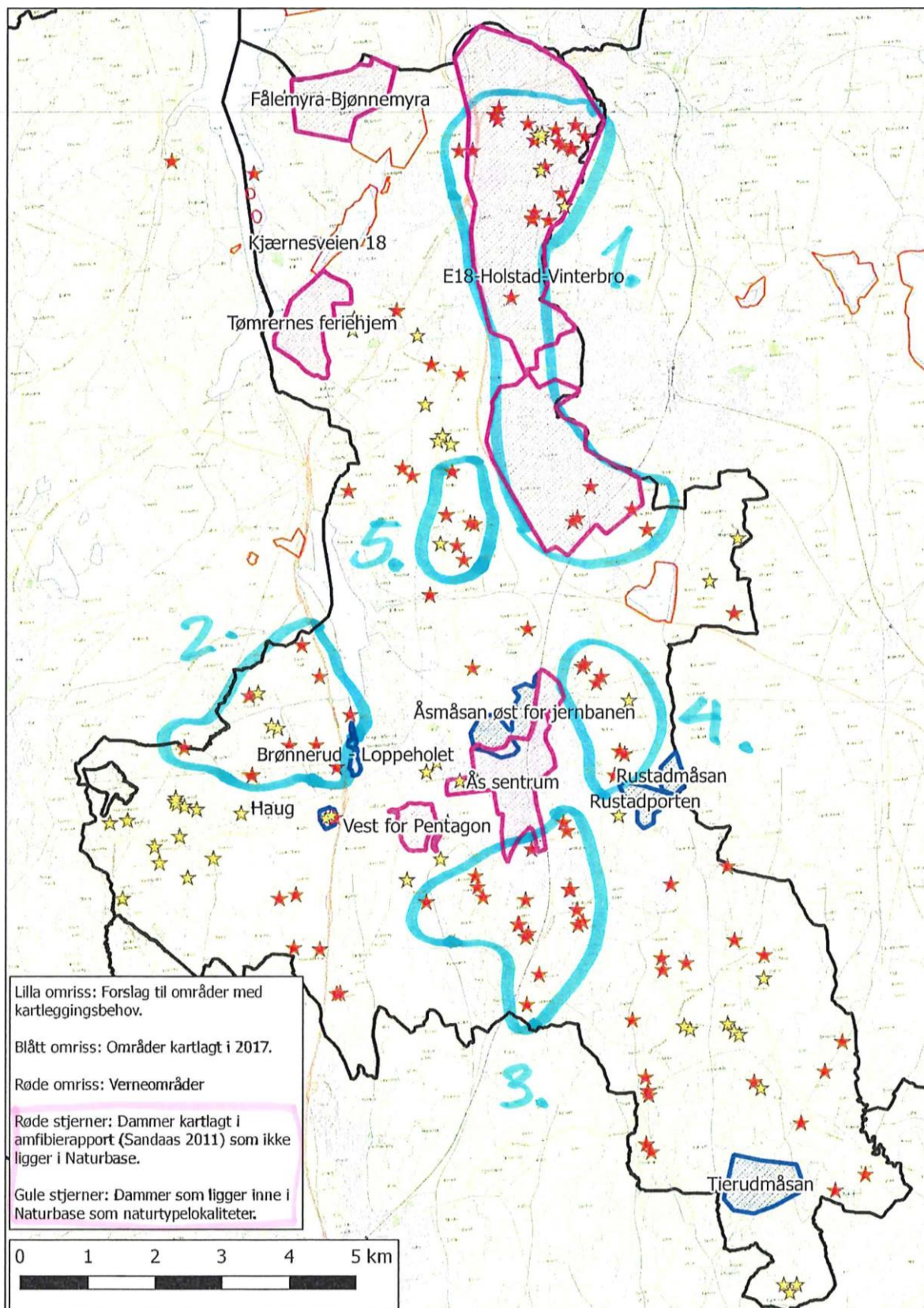
Det ble gjennomført et møte med kommunen (9. august 2022) hvor dammer i et utvalg områder i kommunen ble foreslått kartlagt. Disse er vist med blå-turkise farge i Figur 2.

Kommunen hadde i forkant av kartleggingen sendt ut brev til berørte grunneiere om at kartlegging ville finne sted.

Figur 1. Kartutsnitt fra kartlaget Grønn infrastruktur – dammer og damnettverk: Fargene indikerer viktighet. Jo mørkere farge, jo større betydning har damnettverket. <https://kommunekart.com/klient/follo/gi>

Figur 2. Blå-turkise tykke linjer viser innenfor hvilke områder kartleggingen av dammer fant sted i 2022. I utgangspunktet var planen å kartlegge dammer i prioritert rekkefølge etter numrene på de blå omrissene, men pga. manglende tillatelse fra en grunneier, måtte område 1 utgå, og område 2 ble derfor 1. prioritet. Tilsendt fra oppdragsgiver.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført av forfatterne i perioden august til oktober 2022.

2.2 Metode for naturtypekartlegging

Damlokalitetene er avgrenset og verdisatt i henhold til faktaark for dammer i DN-håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Systemet for verdisetting av kartlagte naturtypelokaliteter har tre verdikategorier: Svært viktig – A, Viktig – B, Lokalt viktig – C. Metoden gir følgende generelle kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklethet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

Det er brukt naturfaglig skjønn for å avveie mellom egenskapene ovenfor. I tillegg er nærhet til andre dammer og dammens del av et større nettverk av dammer brukt som kriterium i verdisettingen. Begrepet «artsrike dammer» som er brukt i DN håndbok 13 for lokaliteter med A verdi er ikke veldig presist. Både funn av spesielle arter og typiske damarter, som f.eks. enkelte øyestikkere og amfibier, er her vektlagt. For amfibier vil også omgivelsene en dam-lokalitet befinner seg i, ha betydning for dammens funksjon for amfibier. Amfibier tilbringer store deler av sitt liv på land, og en dams nærhet til egnede landområder er derfor av stor betydning. Imidlertid er det ikke alltid man har tilstrekkelig med informasjon om fauna, og fauna er også ganske ressurskrevende å kartlegge. Man må derfor gjøre skjønnsmessige vurderinger der kunnskapen om fauna er begrenset eller mangelfull.

2.3 Behandling av data og prosjektets produkter

I tillegg til denne rapporten er naturtypedata er overlevert til Statsforvalteren og kommunen på etterspurt format. Oppdatert excelliste over status for Sandaas sine dammer er overlevert kommunen. For alle data som er levert naturbase har vi brukt Nr. i Sandaas sin exceloversikt ved nummerering av lokaliteter. Vi har også brukt Sandaas sine navn. Alle artsfunn fra undersøkelsen er tilgjengeliggjort fortløpende for Artskart gjennom Biofokus ArtsfunnBase (BAB), og det henvises til Artskart for å få en samlet oversikt over enkeltfunn.

3 Resultater

Totalt 44 lokaliteter ble undersøkt i prosjektet (Tabell 1, Figur 3, Vedlegg 1). Av disse ble hele 18 dammer ikke vurdert som naturtypen, enten fordi de hadde tørket helt bort eller fylt igjen (Figur 4). Noen dammer ble heller ikke sikkert funnet, enten fordi de ikke eksisterte lenger eller at opplysningene om beliggenhet var feil.

16 av dammene der det var opplysninger om amfibier, hadde damkvaliteter, og er beskrevet som naturtypen dam henhold til DN håndbok 13 sine kriterier. Tre dammer ble vurdert til svært viktige (A), ti til viktige (B) og tre lokaliteter ble vurdert til lokalt viktige (C) naturtyper. En av dammen var ny, dvs. at det verken var opplysninger om amfibier eller andre forhold fra tidligere undersøkelser (dam nr. 163, Smedbøl, dam NE).

For til sammen ti lokaliteter er beskrivelse, verdi og avgrensning oppdatert. Dette gjaldt i alt vesentlig lokaliteter som det var naturlig å undersøke da de lå i nærheten av lokaliteter som skulle undersøkes, og der beskrivelse, verdi og avgrensning var mangelfull eller uklar. Fem av disse lokalitene er lokaliteter som ligger i naturbase (nr. 2, Skoftestad/Kinn NV, nr. 6, Børsumrud syd, nr. 12, Holstad nordre, nr. 49, Torderud, nr. 81, Dyster NØ) (Figur 5), mens fem lokaliteter er lokaliteter beskrevet i masteroppgaven til Lislegård m.fl. (2021). Beskrivelse, verdivurdering og avgrensning er oppdatert på samtlige av disse. Nummerering og lokalitetsnavn til lokalitetene i masteroppgaven, er dessuten endret, slik at disse samsvarer med nummer og navn angitt av Sandaas (2011). Dette for å unngå forvirring, og at samme lokalitet står oppført med forskjellige navn og nummer i ulike datakilder.

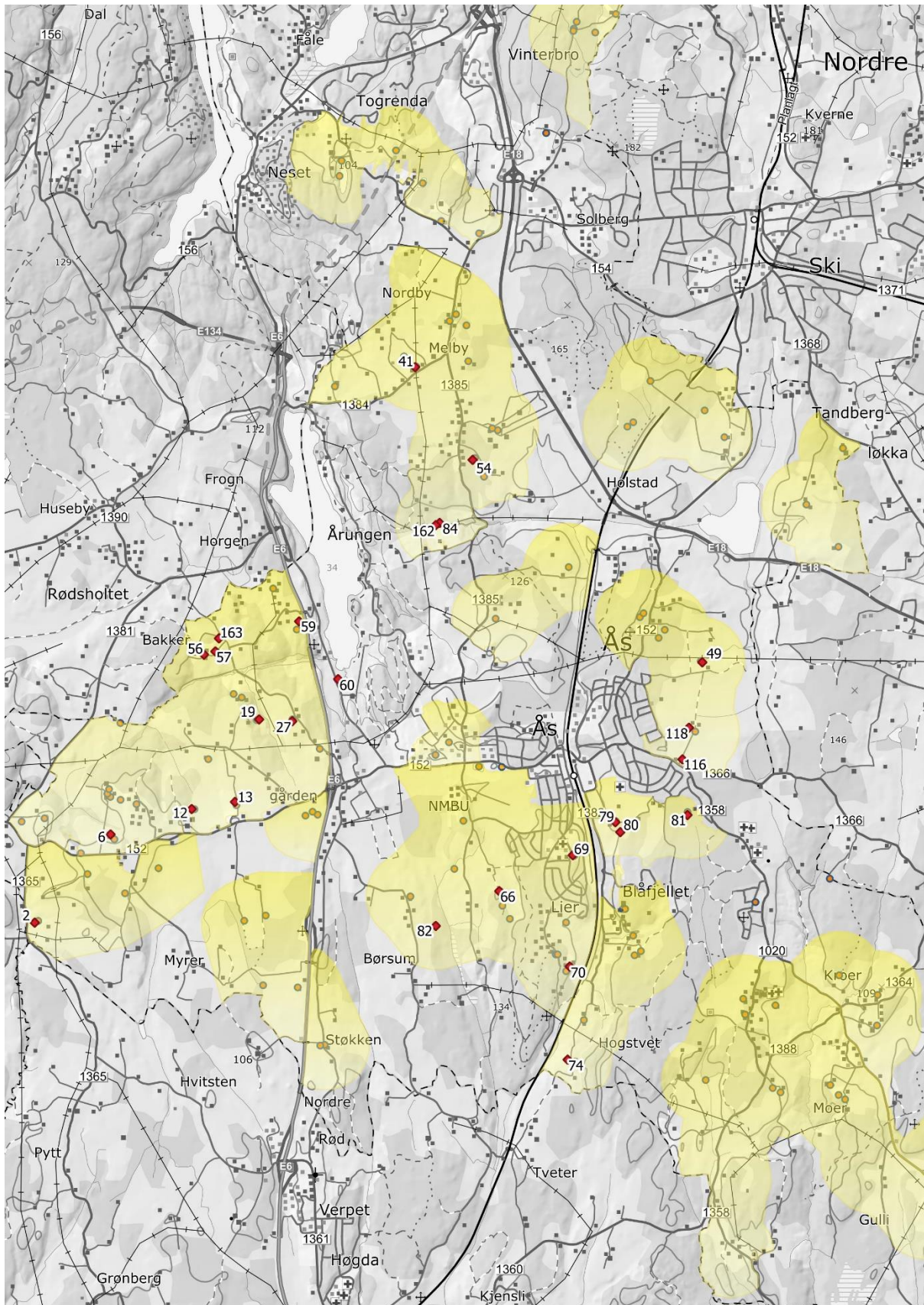
Tabell 1: Oversikt over alle dammer som er undersøkt i prosjektet, 2022. Nummereringen og navn følger i hovedsak Sandaas (2011). Naturtypebeskrivelse angir enten om lokalitetsbeskrivelsen er oppdatert eller at den er helt ny (Ja). Kommentarer angir viktige detaljer knyttet til lokaliteten eller kartleggingen. Utgår angir om en spesifikk lokalitet er utgått (Ja), dvs. at den ikke eksisterer. Verdien er på satt bakgrunn av resultatene fra kartleggingen.

Nr	Lokalitetens navn	Naturtypebeskrivelse	Kommentarer 2022	Utgår	Verdi
2	Kinn NV	Oppdatert beskrivelse	Lokaliteten ligger i Naturbase fra 2004. Navn endret til Kinn NV		A
6	Børsumrud S	Oppdatert beskrivelse	Lokaliteten ligger i Naturbase fra 2004. Navn endret til Børsumrud S.		A
12	Holstad nordre	Oppdatert beskrivelse	Lokaliteten ligger i Naturbase fra 2004		A
13	Haug, nord	Ja			B
19	Tokerud Søndre	Ja			A
26	Kvestad		Dammen er ifølge grunneier borte for mange år siden.	JA	
27	Sterud	Ja	Svært gjengrodd, må graves opp.		B
41	Sundbyveien	Ja	Dammen er intakt.		B
45	Søndre Skuterudv., sørøst		Dam ikke funnet. Mulig gjengrodd.	JA	
46	Søndre Skuterudv., sør		Lokaliteten er en del av en grøftet bekk der det er et lite parti som under tvil kan kalles en dam. Svært liten og den	JA	

			har neppe noen vesentlig funksjon for amfibier eller andre limniske organismer.		
47	Øst f. S. Skuterudvei		Helt tørrlagt dam. Gråseljekratt rundt. Blåbredlibelle ble registrert rundt dammen i 2007.	JA	
48	Øst f. S. Skuterudvei		Helt tørrlagt dam. Gråseljekratt rundt. Blåbredlibelle ble registrert rundt dammen i 2007.	JA	
49	Torderud	Oppdatert beskrivelse	Lokaliteten ligger i Naturbase fra 1994.		B
54	Grøstad, nordvest	Oppdatert beskrivelse	Studentrapport (dam 1, Kongeveidammen). Forholdsvis stor dam med noe amfibepotensial. Abbor observert. Tidligere funn av storsalamander. B-verdi		B
55	Grøstad, vest		Dam helt inntørket/borte. Muligens litt vann etter perioder med kraftig nedbør. Omgitt av tett skog.	JA	
56	Smedbøl tundam	Oppdatert beskrivelse	Studentrapport (dam 5, smedbøldammen stor)		A
57	Smedbøl brønn	Oppdatert beskrivelse	Delvis gravet opp nokså nylig. Studentrapport (dam 6, smedbøldammen liten)		B
59	Smedbølveien/E6	Ja	Svært gjengrodd, må graves opp.		C
60	Loppølet, nord	Ja	Store mengder vasspest.		B
63	Sørås, sv (Pentagon)		Gjengrodd	JA	
66	Burum gård, syd 1	Ja			A
67	Burum gård, syd 2		Ikke gjenfunnet, drenert ut.	JA	
68	Burum gård, syd 3		Elvesnelle, myrhatt, gullbusk, bukkeblad, Ikke noe vannspeil. Tett vegetasjon med vier og gråor rundt dammen. Trolig noe vann ved sterk nedbør. Ganske høy grunnvannsstand så er nok mulig å restaurere ved oppgraving. Ingen funksjon i dag.	JA	
69	Nordre Moer gård	Ja			B
70	Søndre Brekke, hagen	Ja			B
71	Søndre Brekke, skogen		Må være snakk om en temporær dam, men klarte ikke å finne noe som lignet dam i området. Trolig gjengrodd med krattskog. Marginal funksjon om noen.	JA	
72	Brekkeveien, vest for		Svært marginal temporær dam som kun fylles opp ved kraftig regnvær og snøsmelting. Kan ha noen funksjon i kortere perioder. Markert forsenkning, trolig kunstig. Helt tørr høsten 2022.	JA	
73	Brekkeveien, øst for		Svært marginal temporær dam som kun fylles opp ved kraftig regnvær og snøsmelting. Kan ha noen funksjon i kortere perioder. Strengt tatt vanskelig å vurdere hvor dammen var, så marginal forekomst. Helt tørr høsten 2022.	JA	
74	Abberud	Ja			A
75	Hogstvedt		Steinsatt badebasseng, helt sterilt, ingen funksjon for amfibier eller annet.	JA	

76	Eldor		Gjenfylt, gressplen.	JA	
77	Eldor vestre (Eldorlia 12)		Gjengrodd	JA	
78	Eldor vestre, syd for		Utgravd liten pytt, 3x5 m. Nesten tørr. Litt mannasøtgras. Temporær dam. Liten funksjon for amfibier. Mørkt og skyggefullt.	JA	
79	Dyster, tundam	Ja			B
80	Dyster, beitedam	Ja			B
81	Dyster NØ	Oppdatert beskrivelse	Lokaliteten ligger i Naturbase fra 2004. Navn endret til Dyster NØ. Kvalitetene er svært reduserte.		C
82	Børsum, åkerdam	Ja			B
84	Dylterudveien (rensedam)	Oppdatert beskrivelse	Studentrapport (dam 2, Bølstaddammen stor)		B
116	Rustad, v/veien	Ja			B
117	Rustad, beite		Dammen eksisterer ikke lenger. Gjenfylt.	JA	
118	Rustad, åkerdam	Ja			B
121	Brekkeveien 54 (gartneri)		Del av ravindal med liten bekk. Gjengrodd med gråselje, ospeholdt tett ved. Kunne vært mulig å lage en liten dam her hvor det også er noe gjennomstrømning. Kan ha vært en gammel dam her, men det er en stund siden. Fyllingsmasser. Bør bevare ospeholdt og noe skog.	JA	
Dammer ikke undersøkt av Sandaas (2011)					
162	Dylterudveien liten (SE Kjærstad, liten)	Oppdatert beskrivelse	Studentrapport (dam 3, Bølstaddammen liten).		C
163	Smedbøl, dam NE	Ja	Nykartlagt i 2022. Liten og nokså gjengrodd.		C

Figur 3: Kart som viser hvilke dammer som er avgrenset som naturtypen dam i dette prosjektet. Røde punkter er dammer som er beskrevet som naturtype. Oransje punkter er alle dammer Sandaas (2011) der det er kartlagt amfibier, mens gule områder er damnettverk identifisert av Norconsult (2020).

Figur 4: Lokalitet Grøstad, vest (nr. 55). Eksempel på en dam som ikke lenger har funksjon som dam. Dammen er tørket helt bort, og små busker og annen vegetasjon er i ferd med å etablere seg. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 5: Lokalitet Dyster NØ (nr. 81). Utviklingen til denne dammen har vært negativ. Dammen var tidligere mer lysåpen, hatt vannvegetasjon og det har vært gjort funn av flere arter amfibier, deriblant storsalamander. Dammen fremstår per 2022 mer som en skyggefull «søledam». Arealene rundt dammen benyttes til frittgående griser. Foto: Ole J. Lønnve.

4 Diskusjon

4.1 Generelt

Med unntak av damfrosk, er samtlige norske amfibiearter registrert i kommunen og Ås må derfor sies å være en «amfibiekommune». Kommunens beliggenhet i lavlandet sør-øst i Norge er en viktig faktor som forklarer dette, men også det store antall gårdsdammer og andre dam-forekomster samt gunstige landlige forhold som skog, åkerholmer og bekkedrag. Dernest må man anta at kommunens geografiske beliggenhet også gjør at en rekke andre arter, som i et regionalt perspektiv har begrenset utbredelse, kan ha forekomster i tilknytning til dammer i Ås. Dette gjelder særlig mange grupper virvelløse dyr (insekter, krepsdyr, snegler etc.). Imidlertid er faunaen av limniske virvelløse dyr generelt vesentlig dårligere kartlagt, og kunnskapen rundt hvilke arter som finnes er derfor langt mer begrenset enn hva gjelder amfibier.

Dammer har også en viktig funksjon for diverse vilt, både fugler og pattedyr. Mange dyr bruker dammer som drikkevann, flaggermus jakter insekter over dammene om natten og mange fugler hekker i dammer eller i kantvegetasjonen. Både sivhøne og sothøne (begge sårbare, VU) er registrert ved flere dammer i kommunen, og andefugler hekker sannsynligvis i en lang rekke lokaliteter.

Siden mange dammer ligger nær hverandre, danner det også grunnlag for viktige nettverk av dammer. Kort avstand mellom ulike dammer, bidrar til at risikoen for at arter skal forsvinne blir mindre. Store damnettverk bidrar derfor til å opprettholde en robust metapopulasjonsstruktur hos arter som er avhengig av denne type miljøer. Ås kommune har derfor et spesielt ansvar for å ta vare på og forvalte det store antall dammer som finnes innen kommunens grenser på en god og helhetlig måte.

4.2 Vurdering av resultatene fra kartleggingen i 2022

Skal en dam ha en funksjon som naturtypen dam, må det være vann hele året, i det minste fra våren til sent på høsten. Flere av lokalitetene som var gjenstand for kartlegging i 2022 var tørket bort, slik at de ikke lenger har en funksjon som dam, i hvert fall ikke gjennom hele sommeren. Dernest var enkelte dammer gjenfylt, og dermed borte. I enkelte tilfeller var dammen sterkt forringet av ulike tiltak i- eller rundt dammen. Gjengroing i- eller rundt dammen er også et problem i enkelte lokaliteter. Noen dammer blir for skyggefulle pga. at omkringstående skog har vokst til, eller at dammen gradvis gror igjen og for mer og mer karakter som en helofyttsump. I dammer der sirkulasjonen er dårlig, kan mye løvnedfall skape oksygenmangel og dårlig vannkvalitet. Enkelte dammer ble heller ikke funnet. Det kan være at opplysningen om dammens beliggenhet var feil, eller at dammen var grodd igjen eller gjenfylt uten at dette var fanget opp av kommunen.

Mange dammer som ble undersøkt er imidlertid intakte og tilstanden er tilsynelatende god for flere av dem. Beliggenheten derimot, kan i mange tilfeller trekke verdien av dammen ned. Dammer omgitt av store arealer fulldyrket mark, trafikkerte veier eller annen infrastruktur vil i mange tilfeller være lite relevante som deler av amfibiers funksjonsområde fordi omgivelsene rundt er lite amfibievennlige.

Amfibier trenger både gode landlige omgivelser for matsøk og i mange tilfeller overvintring, samt gode vannforekomster for reproduksjon (Gustafson m.fl. 2011)).

For Ås kommune er det utarbeidet kart som viser såkalte damnettverk i kommunen (Norconsult 2020). Et damnettverk kan defineres som funksjonelt nettverk for amfibier på landskapsnivå. Damnettverkene i Ås er utarbeidet med utgangspunkt i kravene storsalamander stiller til miljøet. Et viktig grunnlag for avgrensningen av damnettverkene, er amfibiekartleggingene som ble gjennomført flere år tilbake i tid (Sandaas 2011). Datagrunnlaget er derfor av eldre dato, og mye kan ha skjedd med mange av lokalitetene siden den gang. Resultatene fra kartleggingen i 2022 viser at for mange dammer er dette også tilfellet. I damnettverk nr. 4 jfr. Figur 1, er det i praksis få dammer som per i dag antas å ha en viktig funksjon for amfibier, enten fordi de har tørket helt ut, ikke eksisterer eller at kvalitetene er sterkt reduserte (jfr. Figur 3 og 4). Skal et damnettverk fungere, er det viktig at mange av dammene innen nettverket er funksjonelle til enhver tid. Hvis kun svært få dammer har slike kvaliteter, har man i praksis ikke et funksjonelt nettverk.

Enkelte dammer som allerede lå i Naturbase, ble sjekket i dette prosjektet. Dette dreier seg i hovedsak om dammer som lå like i nærheten av dammer som ikke lå naturbase, og der hvor beskrivelsen var mangelfull eller avgrensningen burde sjekkes. Det viste seg at enkelte av disse dammene hadde endret karakter siden de først ble kartlagt (> 10-15 år tilbake i tid). Enkelte dammer ble vurdert til en høyere verdi enn de tidligere var gitt (jfr. Kinn NV, Børsumrud S og Holstad nordre), mens for én dam, Dyster NØ, var tilstanden blitt svært redusert, og verdien ble derfor senket (jfr. Figur 4). Den opprinnelige avgrensningen til Dyster NØ var også plassert feil, og lå ikke der dammen faktisk ligger. Resultatet av kartleggingen i Ås 2022 indikerer derfor at mange dammer som ble kartlagt mange år bak i tid, ikke nødvendigvis har de samme kvaliteter per i dag som den gang de ble kartlagt. Dammer er ofte kunstige anlagte systemer i tilknytning til gårder. Kunstige dammer vil som regel gro igjen, og de krever derfor en form for skjøtsel skal de opprettholdes. I tillegg kan det være forhold utenfor dammen som påvirker vannkvalitet og dam-miljøet i en eller annen retning. I forvaltningssammenheng er det derfor viktig at damlokaliteter sjekkes fra tid til annen, og at aktuell forvaltningsmyndighet har en strategi på hvordan dette skal gjøres.

Dam ved Nordre Moer gård (nr. 69). Solnikkebrønsle som er rødlistet som sterkt truet (EN) vokser i store mengder rundt kanten av dammen. Av amfibier er det registrert buttsnutefrosk.

5 Referanser

- Artsdatabanken. 2018. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Blindheim, T. 2004. Oppdatering av naturtypekartet i Ås kommune. Siste Sjanse notat 2005-7. http://lager.biofokus.no/sis-rapport/sistesjansenotat_2005-7.pdf
- Bratli, H. 2000. Biologisk mangfold i Ås kommune. NIJOS rapport 05/2000.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. Direktoratet for Naturforvaltning. Trondheim. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Gustavfson, G. H., Malmgren, J. C. & Mikusiński, G. 2011. Terrestrial habitat predicts use of aquatic habitat for breeding purposes – a study on the great crested newt (*Triturus cristatus*). Ann. Zool. Fennici 48. 295-307.
- Jansson, U. 2011. Biologiske undersøkelser og forslag til kompenserende tiltak ved utbygging ved Pentagon, Ås kommune. BioFokus-rapport 2011-17. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2011-17.pdf>
- Lislegård, H. H., Wold, M. S., Breian, S., et al. 2021. Kartlegging av amfibiedammer i Ås kommune ved bruk av DN-13 metoden. Master i naturforvaltning, s.31. NMBU. Ås.
- Lønnve, O. J. 2012. Kartlegging av lokaliteter for bred blålibelle (*Libellula depressa*). BioFokus-rapport 2012-24. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2012-24.pdf>
- Norconsult. 2020. Naturmangfold og grønn infrastruktur i Ås kommune. Rapport versjon J01. 43 s.
- Sandaas, K. 2009. Amfibier i Ås kommune 2009. Utbredelse og bestandsstatus Faglige prioriteringer Forslag til tiltak.
- Sandaas, K. 2011. Kartlegging av amfibier i Ås kommune 2009-2011.
- Strand, L. Å. 1996. Dammer i Follo. En undersøkelse av dammer i kulturlandskapet, med hovedvekt på amfibier. - Akershus fylkeskommune/Follorådet 1996. (38 s. + app.).

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser

Nr.: 2 (Kinn NV) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt i forbindelse med oppdatering av naturtypekartet i Ås kommune (Blindheim 2004) og kartlagt for amfibier (Sandaas 2009). På bakgrunn av funn av storsalamander (VU på det tidspunktet) ble lokaliteten vurdert til viktig (B-verdi) i 2004. Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger 33 m øst for fylkesvei 1354 og omlag 100 m vest for gården Nordre Kinn gård og om lag 250 m sør for gården Søndre Skoffestad i Ås kommune. Lokaliteten er omgitt av fulldyrket mark og delvis bred kantvegetasjon. På østsiden renner en bekk med intakt kantvegetasjon med trær som selje, gråor, gran og bjørk som leder fram til et skogholt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og er omtrent 75 m i lengste utrekning. Dammen får tilført vann fra en bekk. Det forekommer en del tjernaks og andemat på overflaten. Langs bredden forekommer bred dunkjevle, klourt, lyssiv, taktør, elvesnelle og andre høyvokste urter og gras. Noe bringebær og stornesle i kanten ved åker.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert både storsalamander (NT), småsalamander og spissnutefrosk (VU) i dammen. I Artskart ligger observasjoner av både storsalamander og småsalamander fra 2013. På befaringstidspunktet 14.09.22 ble sørhøstlibelle *Sympetrum vulgatum* registrert flyvende rundt dammen, men det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratfaunaen. I Artskart ligger observasjoner fra 2004 av øyestikkerne brunlibelle *Aeshna grandis*, blågrønnlibelle *Aeshna cyanea*, firflekklibelle *Libellula quadrimaculata*, innsjøvannymfe *Enallagma cyathigerum*, spydblåvannymfe *Coenagrion hastulatum* og andre limniske organismer som vannkalver, vanntråkkere, bekkeløpere og buksvømmere. Det er på Artskart tidligere registrert mange fugler, deriblant sivhøne (VU), sothøne (VU) og sivspurv.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen kan ha vært brukt eller blir brukt som vanningsdam. Lokalitetens nærhet til trafikkert fylkesvei og jorder rundt er uheldig, da avrenning fra jordet potensielt kan være negativt for vannkvaliteten og vanskeliggjør spredning for amfibier. Det renner imidlertid en bekk med intakt kantvegetasjon som tilfører friskt vann og som kan brukes som ferdselsåre til skog. Det er også et skogholt på andre siden av fylkesveien. På befaringstidspunktet fremstod vannkvaliteten som god (uten at dette ble målt).

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Eutrofiering som et resultat av næringstilsig fra omkringliggende åker er trolig en utfordring. Kantsonen kan med fordel utvides noe og tilplantes med litt busker/trær for å bedre filtrere vannsig til dammen fra omkringliggende åker.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A) med bakgrunn av dammens størrelse, stor artsrikdom med viktig funksjon for både salamandere og andre virvelløse dyr, samt fugl.

Nr.: 6 (Børsumrud S) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt i forbindelse med oppdatering av naturtypekartet i Ås kommune (Blindheim 2004) og kartlagt for amfibier (Sandaas 2009). På bakgrunn av dammens sjeldenhet og dammens størrelse ble lokaliteten vurdert til viktig (B-verdi) i 2004. Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger 150 m nord for fylkesvei 152 Drøbakveien, langs gårdsveien omlag 330 m sør for Børsumrud gård i Ås kommune, og er omgitt av fulldyrket mark. I nord renner det en bekk på nedsiden med kantvegetasjon som fører til et skogholt. På nordenden er det en del løvtrær som gråor og osp ellers er det en smal sone med høyvokst vegetasjon rundt lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og måler 115 m i lengste utstrekning. Mye tjernaks preger overflaten, særlig i sør. Langs bredden forekommer store bestander av bred dunkjevle og andre høyvokste gras.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert både storsalamander (NT) og småsalamander i dammen. I Artskart ligger observasjoner av storsalamander fra 2013. På befaringsstidspunktet 14.09.2022 ble det observert mange øyenstikkere flyvende over- og rundt dammen. Svarthøstlibelle *Sympetrum danae*, sørhøstlibelle *Sympetrum vulgatum* og blågrønnlibelle *Aeshna cyanea* ble påvist. Det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratfaunaen. I Artskart ligger mange observasjoner av fugler, deriblant sivhøne (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen har vært brukt eller er i bruk som vanningsdam. Det står et pumpehus på vestsiden. Lokalitetens nærhet til jorder er imidlertid uheldig, da avrenning potensielt kan være negativt for vannkvaliteten. På befaringsstidspunktet fremstod imidlertid vannkvaliteten som god (uten at dette ble målt).

Fremmede arter

Ingen registrert

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Eutrofiering som et resultat av næringstilsig fra omkringliggende åker er trolig en utfordring. Kantsonen kan med fordel utvides noe og tilplantes med litt busker/trær for å bedre filtrere vannsig til dammen fra omkringliggende åker.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A) med bakgrunn av dammens størrelse, nærhet til andre dammer, stor artsrikdom med viktig funksjon for både salamandere og andre virvelløse dyr, samt fugl.

Nr.: 12 (Holstad nordre) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt i forbindelse med oppdatering av naturtypekartet i Ås kommune (Blindheim 2004) og kartlagt for amfibier (Sandaas 2009). På bakgrunn av funn av småsalamander (NT på det tidspunktet) og sørlig høstlibelle, samt en vurdering av dammens stabilitet og som artsrik kulturlandskapsdam ble lokaliteten vurdert til svært viktig (A-verdi) i 2004. Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger omlag 60 m nord for næringsbygg (XL-bygg) ved Nordre Holstad i Ås kommune. Lokaliteten er omgitt grandominert plantasje i nord og løvtrær i øst, og er delvis omgitt av fulldyrket mark i sør og vest. Det er omtrent 400 m til nærmeste dam. Det er en sone med høyvokst vegetasjon og trær rundt hele lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og måler omkring 100 m i lengste utstrekning. Det forekommer en del tjernaks og andemat på overflaten. Langs bredden forekommer bred dunkjevle, lyssiv, klourt, mannasøtgras og andre gras. Et mindre parti med bringebær.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) er det registrert både storsalamander (NT), småsalamander og spissnutefrosk (VU). I Artskart ligger observasjoner av storsalamander fra 2017 og småsalamander i 2018. På befaringstidspunktet 14.09.2022 ble det observert store karper *Cyprinus carpio* og det ble fortalt (kjentmann pers. med. 2022) at det er vanlig å fiske etter karpe i dammen. Karpe spiser hovedsakelig bunndyr, og kan også spise yngel, egg og vannplanter og alger. Det ble observert mange øyenstikkere over- og rundt dammen, delvis i store individtall. Blodhøstlibelle *Sympetrum sanguineum* på befaringstidspunktet. Det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratafaunaen. I Artskart ligger observasjoner fra 2004 av sørhøstlibelle *Symetrum vulgatum*, brunlibelle *Aeshna grandis*, svarthøstlibelle *Sympetrum danae*, spydblåvannymfe *Coenagrion hastulatum*, innsjøvannymfe *Enallagma cyathigerum* og andre limniske organismer som vantråkkere, vannkalver, vårfluer og døgnfluer.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen blir brukt eller vært brukt som vanningsdam i tidligere tider. Lokalitets nærhet til trafikkert fylkesvei og jorder rundt er uheldig, da avrenning fra jordet potensielt kan være negativt for vannkvaliteten og det henger en del løvtrær og gran over vannet som kan bidra til humusoppbygning. Vannet var noe brunt på befaringstidspunktet.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Situasjonen med karpe bør undersøkes nøyere for å fastslå om det fremdeles er salamandere og frosk der i dag. Det bør settes i gang tiltak hvis amfibiene ikke lenger er der.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A) med bakgrunn av dammens størrelse, nærhet til andre dammer, stor artsrikdom med viktig funksjon for både salamandere og andre virvelløse dyr.

Nr.: 13 (Haug, nord) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2009). Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger 200 m nord for fylkesvei 152 Drøbakveien i Ås kommune, og er omgitt gjenvinningsområde for masser med store jord-, grus- og steinhauger og av fulldyrket mark. Det er omtrent 400 m til nærmeste dam. Det er ingen trær rundt dammen og det er bare kantvegetasjon i bredden på halve dammen. Det går en anleggsvei rundt dammen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Dammen er relativt stor og måler omtrent 60 m i lengste utstrekning. Det forekommer noe tjernaks på overflaten. Langs bredden i øst forekommer bred dunkjevle, åkersnelle, klourt, knappsiv og lyssiv.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert storsalamander (NT) i dammen. På befaringsstidspunktet 14.09.2022 ble det observert noen øyestikkere og det ble påvist hann og hunn av septemberlibelle *Aeshna mixta*. Det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratfaunaen.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er en kunstig etablert dam og har vært brukt som fangdam. Det har vært jordbruksaktivitet rundt dammen og et gjenvinningsanlegg for masser sør for dammen siden 1988. Gjenvinningsområder for masser har blitt betydelig utvidet de siste årene og omringer i dag lokaliteten. Store stein- og grushauger ligger i nærheten av lokaliteten, og det er etablert en anleggsvei av grus rundt dammen som gjør at bredden av dammen danner en bratt kant ned til dammen. Det mangler i dag kantvegetasjon på store deler av dammen. Vannet var noe brunt på befaringsstidspunktet og dybden på vannet virker ikke spesielt dypt.

Fremmede arter

Noe moskuskattost (HI), gyvel (SE), spireaslekta og pepperrot (HI) forekommer rundt dammen i øst.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot amfibier er sannsynligvis per i dag (2022) noe redusert. Omgivelsene rundt lokaliteten er lite amfibievennlige. Lokaliteten har imidlertid en funksjon for andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Det er nødvendig å fjerne fremmede arter slik at de ikke fortrenger stedegen vegetasjon rundt dammen. Spredning av fremmede arter fra massene er trolig en utfordring. Avrenning fra nærliggende masser og eutrofiering som et resultat av næringstilsig fra omkringliggende åker er trolig en utfordring. Kantsonen kan med fordel utvides rundt hele dammen og tilplantes med litt busker/trær for å bedre filtrere vannsig til dammen fra omkringliggende masser og åker. Det kan med fordel etableres en korridor med vegetasjon mot nærliggende dammer for spredning av amfibier.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B). Omgivelsene rundt dammen har blitt redusert siden 2009 og gir i dag begrenset potensiale for amfibier. Dammen kan imidlertid være viktig funksjonsområde for andre limniske organismer. For å øke kvaliteten bør det iverksettes tiltak. Dammens omgivelser trekker derfor verdien ned. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 19 (Tokerud Søndre) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2009). Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger omtrent 50 m øst for Søndre Tokerud gård i Ås kommune, og er omgitt av skog og noe fulldyrket mark. Det er omtrent 250 m til nærmeste dam. Det er en kantsone rundt hele dammen med trær som gråor, eik, selje, bjørk og gran. Det renner en bekk i marine sedimenter inn til dammen i nord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og måler omtrent 90 m i lengste utstrekning. Store partier med tjernaks, nøkkeroser, vassgro og både mye storandemat og andemat forekommer på overflaten. Langs bredder forekommer bred dunkjevle. Mindre partier med mjødurt, bringebær og stornesle.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert både storsalamander (NT) og småsalamander i dammen. I Artskart ligger det observasjoner av storsalamander fra 2013. På befaringstidspunktet 14.09.22 ble en del øyenstikkere observert flyvende i dammen. Det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratfaunaen.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen kan ha vært brukt som vanningsdam i tidligere tider. Dammens nærhet til skog er positivt for å unngå avrenning fra jordbruk. Bekken tilfører antageligvis en del marine sedimenter som gjør at vannet tidvis blir gromsete.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, hvor det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk og utgjør trolig en viktig funksjon opp mot amfibier og andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel, men på sikt kan vegetasjonen som omkranser lokaliteten bli for tett og stor, slik at dammen skygges for mye ut.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig lokalitet (A) med bakgrunn av dammens størrelse, stabilitet, viktig funksjon for amfibier og andre virvelløse dyr og nærhet til andre dammer.

Nr.: 27 (Sterud) - Verdi: C

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009), men ingen ble funnet. Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten (gården heter egentlig Stensrud, og ikke Sterud som lokalitetsnavnet tilsier) ligger langs vestsiden av Kvestadveien nordvest for Korsegården i Ås kommune. Lokaliteten er dels omgitt av jordbruksarealer og dels av ungskog (det var ingen trær i dette området på slutten av 1970-tallet). I litt større skala er dammen helt omringet av veier og intensivt drevne jordbruksarealer, men det er skogområder et par hundre meter unna.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam (selv om den i dag ligger mer i skog). Dammen er omtrent 20 m i lengste utstrekning. Den er i 2022 svært gjengrodd og grunn, med gyngemyr/flytetorv og ca. 50 cm ned til fast bunn. Det er kun minimale vannspeil, mest i forbindelse med en liten viersump nær nordenden. Det er bra kantsone rundt hele dammen, og det hele er nokså skyggefullt. Vegetasjonen domineres av flaskestarr og myrhatt.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det ikke registrert amfibier i dammen, som allerede da var tørr og svært gjengrodd. Sannsynligheten for at dammen benyttes av amfibier nå er svært liten, men de vil antakelig raskt innfinne seg om den graves helt eller delvis opp. I 2022 ble det imidlertid registrert kun trivielle karplanter og lite eller intet liv ellers.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er ikke i bruk, men har antakelig vært i bruk som vanningsdam tidligere. Den er nå svært gjengrodd og nesten uten vannspeil.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Dammen må graves helt eller delvis opp om den igjen skal få en funksjon for biologisk mangfold. En del av tresjiktet rundt dammen bør også fjernes, særlig rundt søndre del.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som lokalt viktig (C), men den vil raskt miste enhver verdi om den ikke graves helt eller delvis opp.

Nr.: 41 (Sundbyveien) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten (Sundbyveien 35) ligger langs nordsiden av Sundbyveien øst for nordenden av Årungen i Ås kommune. Lokaliteten er omgitt av jordbruksarealer på nord- og østsiden og av skrotemark/gårdstun med spredte trær og busker på sør- og vestsiden. I litt større skala er dammen helt omringet av veier, hager og intensivt drevne jordbruksarealer, og med kun små og spredte skogområder minst tre hundre meter unna.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam (selv om den i dag ikke er i tradisjonell bruk). Dammen er rektangulær, ca. 20 m i lengste utstrekning, og kunstig oppdemmet. Det er lite vegetasjon ute i dammen. Kantsonen er rimelig grei i sør, vest og nord, og denne gjør delvis at dammen blir noe skyggefull og delvis at det blir mye løvfall i dammen.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert småsalamander i dammen, og denne kan nok fremdeles ha tilhold der, selv om forholdene nå ikke er optimale, bl.a. fordi det er lite vegetasjon ute i dammen. I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter rundt dammen. Det er relativt bra med liv av invertebrater, som vannkalver, ferskvannssnegler, buksvømmere, døgnfluelarver, vannymfelarver, libellelarver og vannløpere.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er ikke i bruk, men har antakelig vært i bruk som vanningsdam tidligere. Det ligger et par rør i kanten av dammen, men de ser ikke ut til å være funksjonelle. Noen trær ligger veltet ut i dammen i vestenden.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

En del av tresjiktet rundt dammen bør fjernes, særlig rundt søndre del.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den fremdeles kan huse salamandre, og også annet interessant biologisk mangfold. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 49 (Torderud) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten er tidligere kartlagt for amfibier (Strand 1996). På bakgrunn av tidligere undersøkelser er lokaliteten vurdert til en viktig naturtype (B). Den 21. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Ole J. Lønnve i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Beskrivelse og avgrensning er oppdatert. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger ved nordsiden av Torderud gård i Ås kommune. Lokaliteten er dels omgitt av fulldyrket mark, men mot vest finnes et lite skogholt dominert av løvtrær. En mindre grøftet bekk drenerer gjennom lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er relativt stor og sannsynligvis forholdsvis dyp. Praktisk talt ingen flytebladvegetasjon forekommer, men det er partier med bred dunkjevle langs bredden. Også mindre partier med elvesnelle, skogsivaks og noe mjøddurt finnes. Langs vestsiden er det skog, der noe gråseljekratt inngår.

Artsmangfold

Buttsnutefrosk og padde er tidligere registrert i dammen. Lokaliteten vurderes imidlertid til å ha en begrenset funksjon for salamandere, da mye av omgivelsene rundt er lite egnet, samt mangel på vannvegetasjon i dammen. Karpefiskens karuss er tidligere registrert, men det er uklart om denne arten fremdeles forekommer her. Den 21. september 2021 ble enkelte storlibeller (Aeshna sp.) sett fåtallig flygende over- og rundt dammen, men på befaringsstidspunktet var det ganske overskyet og forholdsvis kjølig. Høyst sannsynlig forekommer flere arter øyenstikkere i tilknytning til lokaliteten. Et par stökkender ble registrert, og lokaliteten har sannsynligvis en viss funksjon for fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning

Eutrofiering som et resultat av næringstilsig fra omkringliggende åker er trolig en utfordring. Kantsonen rundt deler av dammen er smal og dels uten trær (kun noe få spredte trær).

Fremmede arter

Ingen registrert, men dette er ikke tilstrekkelig undersøkt.

Del av helhetlig landskap

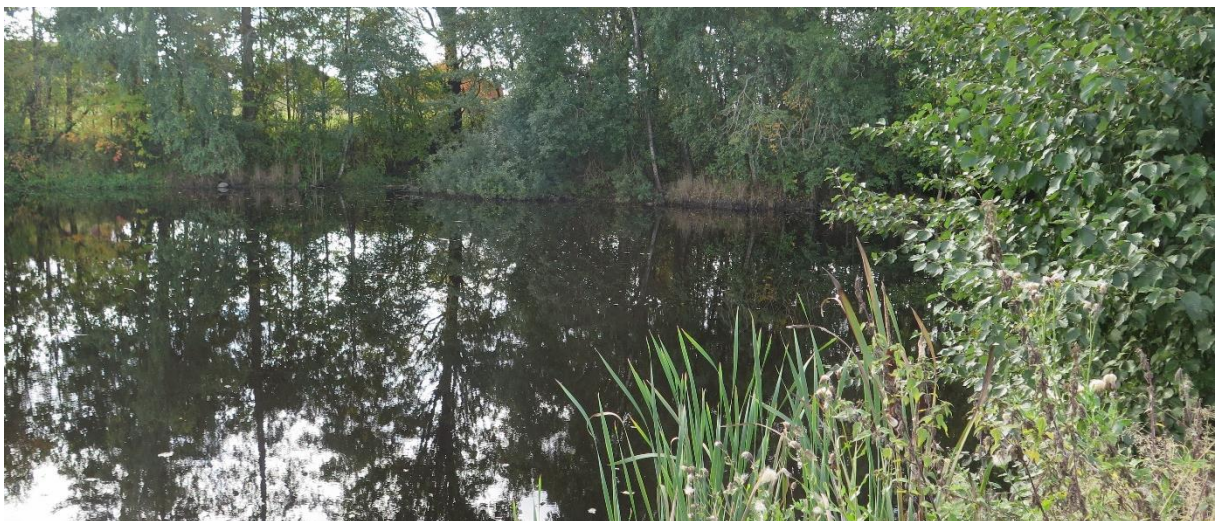
Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot spesielt salamandere er sannsynligvis temmelig marginal. Omgivelsene rundt lokaliteten er lite amfibievennlige. Lokaliteten har imidlertid en funksjon for andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Kantsonen kan med fordel utvides langs deler av dammen og tilplantes med mer trær og busker for å bedre filtrere vannsig til dammen fra omkringliggende åker.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig lokalitet (B). Omgivelsene rundt dammen gir begrenset potensial for amfibier, spesielt salamandere, men dammens størrelse og funksjon og potensial for andre limniske organismer og fugl tilsier B-verdi.

Nr.: 51 (Nylenna, tundam 1) - Verdi: A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er sist oppdatert av NAFT301 oktober 2021. Er lokalisert på et gårdstun. Selve dammen er inngjerdet, har rik vannvegetasjon bestående av vannplanter som er vanlige å se, som tjønnaks og dunkjevle. Dammen var grunn, og hadde klart vann. Lite kanvegetasjon.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Ligger på en gård, men omkranset av vegetasjon

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Stor/småsalander/buttsnutefrosk. Gårdsdam. Klart vann, rik vegetasjon i og rundt dammen. Overvintrer trolig i kjeller og steinmur i overkant av dammen. Tjønnaks. Observasjoner gjort av NAFT301 gruppen i 2021.

Artsmangfold

Det ble ikke utført kartlegging av amfibier i 2021. Det er tidligere registrerte funn av storsalamandere av Børre Kind Dervo (2015)

Kjell Sandaas (2009).

Bruk, tilstand og påvirkning

Ingen spesifikk bruk, annet en bruk som turområde og mulig vanningsforsyning

Fremmede arter

Ikke registrert

Del av helhetlig landskap

Dammen inngår som en del av kulturlandskapet, og er en viktig bestandssdel

Skjøtsel og hensyn

Ikke aktivt skjøtsel eller andre hensyn

Verdibegrunnelse

Det er registrert funn av den rødlistede arten storsalamander, og lokaliteten er derfor gitt verdien A (svært viktig).

Nr.: 54 (Grøstad nordvest) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009). Lokaliteten ble oppdatert i 2021 (Lislegård m.fl. 2021). Den 21. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Ole J. Lønnve i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs sørsiden av Kongeveien ved Grøstad i Ås kommune. Lokaliteten er dels omgitt av barblandingskog der gråor, bjørk, selje og gråselje inngår.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er forholdsvis stor. Det er lite flytebladvegetasjon, men noe vanlig tjernaks, tjernaks sp. og vassgro forekommer, spesielt langs den østlige bredden. Små partier med bred dunkjevle finnes enkelte steder langs land. Skogen som omkranser dammen er tett mot vest, sør og dels mot nord, men langs den østlige delen er det mer åpent med mindre engaktige partier. Sannsynligvis er dammen forholdsvis dyp.

Artsmangfold

I følge Sandaas (2009) er storsalamander (NT) funnet i dammen. I 2021 ble både storsalamander og småsalamander påvist (Lislegård m.fl. 2021). I 2022 ble det imidlertid registrert abbor. Abbor er en rovfisk, og dens tilstedeværelse vil sannsynligvis være negativ i forhold til amfibier. Flere øyenstikkere ble observert flygene over- og rundt dammen i 2022, dels i store individtall. Spesielt sørhøstlibelle *Sympetrum vulgatum* var svært tallrik, men også svarthøstlibelle *S. danae*, blågrønnlibelle *Aeshna cyanea* og brunlibelle *A. grandis* ble observert. Svartskjoldryggsvommer *Notonecta glauca*, hakkstorbuksvømmer *Corixa dentipes* og vannløpere (Gerridae) samt virvlere (Gyrinidae) ble observert i vannet. Fra tidligere er også stavtege *Ranatra linearis* registrert (Sandaas 2009). Dammen vurderes dessuten til å ha en funksjon for fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammer har vært- eller er i bruk som vanningsdam.

Fremmede arter

Ingen registrert

Del av helhetlig landskap

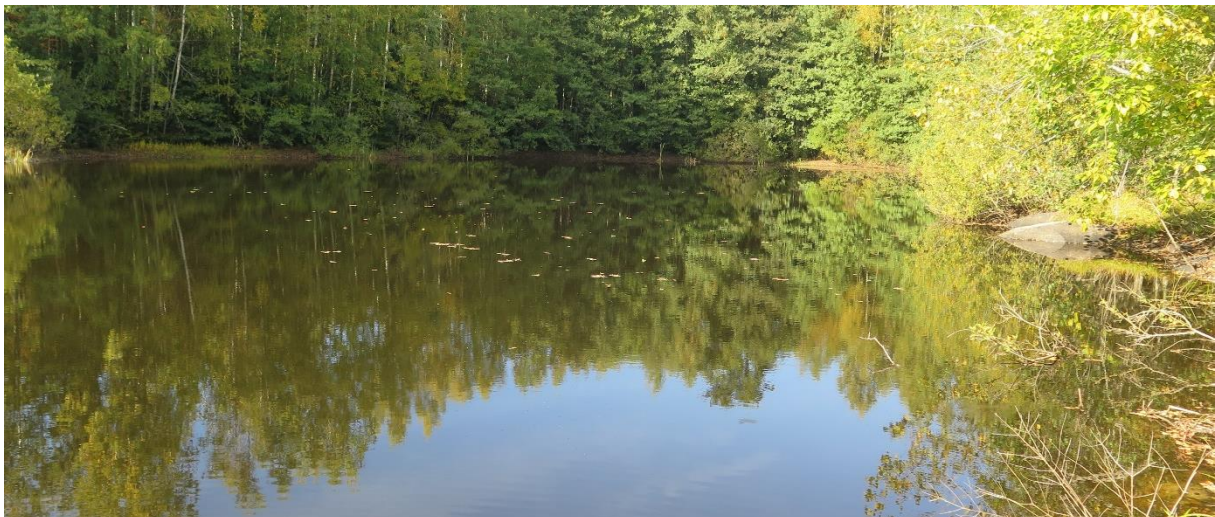
Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et damnettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel, men på sikt kan vegetasjonen som omkranser lokaliteten bli for tett og stor, slik at dammen skygges for mye ut.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig lokalitet (B). Lite vegetasjon i vannet samt tilstedeværelse av fisk (abbor) begrenser dammens verdi for amfibier. Imidlertid er både storsalamander og småsalamander registrert, og lokaliteten vurderes til å ha en viktig funksjon for mange virvelløse dyr, f.eks. øyenstikkere.

Nr.: 56 (Smedbøl tundam) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009), og beskrivelsen ble oppdatert i 2021 (Lislegård mfl. 2021; her kalt dam 5, «Smedbøldammen stor»). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger midt på tunet til gården Smedbøl, vest for sørenden av Årungen i Ås kommune. Dammen er omgitt av gårdstun og jordbruksarealer, men det er også skog nokså nær. Dette gjelder særlig på vestsiden, men også i nord og øst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er oval, ca. 25 m i lengste utstrekning, innegjerdet og sannsynligvis kunstig oppdemmet. Det er relativt lite karplantevegetasjon ute i dammen, men mye algevekst. Det er kun en smal sone med kort vegetasjon rundt dammen, og ingen større trær eller busker.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert både små- og storsalamander i dammen. Også Lislegård mfl. (2021) rapporterer storsalamander derfra 6. oktober 2021, og i Artskart ligger flere observasjoner av både stor- og småsalamander fra de senere årene. I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter rundt dammen. Ute i dammen ble det observert buksvømmere, men det ble ikke foretatt en grundig undersøkelse av invertebratfaunaen.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen ser ut til å ikke være i aktiv bruk, men har antakelig vært i bruk som vanningsdam tidligere. Det var i september 2022 mye algevekst i dammen, men det er uvisst hva dette skyldes.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A), da den ser ut til å være en viktig lokalitet for både stor- og småsalamander, og ganske sikkert også annet biologisk mangfold.

Nr.: 57 (Smedbøl brønn) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009), og beskrivelsen ble oppdatert i 2021 (Lislegård mfl. 2021; her kalt dam 6, «Smedbøldammen liten»). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på nordsiden av gårdsveien opp til Smedbøl, vest for sørenden av Årungen i Ås kommune. Dammen er delvis omgitt av grusvei og jordbruksarealer, men det er også skog like inntil dammen, på begge sider av veien.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er omtrent rund, med en diameter på ca. 9, og kunstig oppdemmet. Den er ikke innegjerdet. Langs vestbredden er det en bratt, flere meter høy bergvegg som avgrenser dammen. Det er relativt lite karplantevegetasjon ute i dammen, men mye løvfall fra omkringstående trær. På bilde i Lislegård mfl. (2021) er det betydelig mer vegetasjon i dammen enn det var i september 2022, men reduksjonen kan skyldes den nylige oppgravingen nevnt nedenfor.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert både små- og storsalamander i dammen. Også Lislegård mfl. (2021) rapporterer storsalamander derfra 6. oktober 2021. I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter i og rundt dammen. Rankpiggnopp ser dog ut til å ha relativt få registreringer i dette området fra de senere år. Det ble ikke registrert noen invertebrater, til tross prøvetaking med stangsil.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er muligens i bruk som vanningsdam. Det er nokså nylig gravet opp i deler av dammen, særlig på nordsiden.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for annen skjøtsel enn den dammen allerede får.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er liten, men gis allikevel verdi som viktig (B), da den ser ut til å være en viktig lokalitet for salamandre, og ganske sikkert også annet biologisk mangfold.

Nr.: 59 (Smedbølveien/E6) - Verdi: C

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009), men ingen ble funnet. Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger like sørvest for Smedbølveien 8 (ikke Smedbølveien, som lokalitetsnavnet antyder), like vest for E6 ved sørenden av Årungen i Ås kommune. Dammen ligger langs en kjerrevei, og med et skrotemarks-/lagerplassområde på sørsiden. Rundt dammen og i en stripe sørover, på vestsiden av skrotemarksområdet, står en del trær / skog. Ellers er det lite skog i området. Nord for dammen er det en hesteinngjerding uten vegetasjon og i sørvest er det jordbruksarealer.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Sannsynligvis har den opprinnelig kunnet defineres som en gårdsdam, men den har ingen slik funksjon i dag. Dammen er avlang, med en lengste utstrekning på rundt 15 m. Det er usikkert om den opprinnelig har vært kunstig oppdemmet. Dammen er i dag svært tørr og gjengrodd, delvis også gjenfylt, og med lite vannspeil. Den har således liten eller svært liten funksjon som dam. Den er ikke innegjerdet. Vegetasjonen er dominert av bukkeblad og et vierkratt.

Artsmangfold

I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter i og rundt dammen. Av invertebrater ble det kun registrert *Hydroporus* sp., men det er nok noe mer å finne i perioder med mer vann i dammen. Det er lite potensial for salamandre.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er svært gjengrodd og med lite vannspeil. En del søppel ligger i og rundt dammen.

Fremmede arter

Mongolspringfrø står i østenden.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Dammen må graves helt eller delvis opp om den igjen skal få en funksjon for biologisk mangfold. En del av tresjiktet rundt dammen bør også fjernes, særlig rundt søndre del. Søppel må fjernes.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som lokalt viktig (C), men den vil raskt miste enhver verdi om den ikke graves helt eller delvis opp.

Nr.: 60 (Loppjølet, nord) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger like nord for Fosterud (også kalt Fagernes på enkelte kartverk) og like øst for Osloveien, ved sørenden av Årungen i Ås kommune. (Lokalitetsnavnet «Loppjølet, nord» er nokså misvisende med hensyn til dammens beliggenhet.) Dammen er delvis omgitt av asfaltert vei og jordbruksarealer, men det er også noe småvokst ungskog rundt dammen og litt videre østover. Nord for dammen er det fuktområder/våtmark i tilknytning til Årungen (men også deler av dette arealet har tidligere vært dyrket).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam (selv om den ikke har noen slik funksjon i dag). Dammen er omtrent kvadratisk, ca. 12x12 m, oppdemmet av en grov pukkfylling på alle kanter. Den er ifølge flyfotografier anlagt en gang i perioden 1992–2003. Den er ikke innegjerdet. Det renner en liten bekk ut i dammen gjennom er rør som går under vei og sykkelsti på vestsiden. Sør for dammen renner en bekk ut i Årungen, og langs denne er det ganske fin kantsone, delvis sammenhengende med ungsbogen rundt dammen. Det er relativt mye karplantevegetasjon ute i dammen, sterkt dominert av fremmedarten vasspest. Ungskogen rundt dammen gjør at det blir nokså skyggefullt, og den bidrar til at det blir mye løvfall i dammen.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2009) ble det registrert ikke med sikkerhet registrert noen amfibier i dammen, kun en usikker observasjon av en ubestemt frosk. I Artskart ligger ingen tidligere registreringer fra dammen, men i september 2022 ble det registrert larver av småsalamander. I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter i og rundt dammen, i tillegg til store mengder vasspest. Det er ganske mye liv a invertebrater, som flere arter av ferskvannsnegler, larver av døgnfluer og vårfluer og voksne vannkalver (*Hydroporus* sp.) og vannløpere (*Gerris* sp.).

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er i sterk gjengroing og sterkt infisert av vasspest. Den ser ut til å ikke være i bruk.

Fremmede arter

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Muligens burde vasspest vært forsøkt fjernet, eller i hvert fall desimert. En del av skogen rundt kan også med fordel fjernes, særlig på sørsiden. Dette vil også redusere påvirkningen av løvfall i dammen.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er liten og skyggefull, og sterkt infisert av fremmedarten vasspest, men gis allikevel verdi som viktig (B), da den ser ut til å være en viktig lokalitet for salamandre, og ganske sikkert også annet biologisk mangfold.

Nr.: 66 (Borum gård, syd 1) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen og Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger omlag 200 m sør for Burum gård i Ås kommune, og er omgitt av fulldyrket mark og delvis skog. Dammen er liten og måler omtrent 11 m i lengste utstrekning. Det er en smal kantsone med skogvegetasjon med bjørk, eier og eik. Bunnen er leire og dybden er omtrent 0,5 m.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er relativt liten.

Det forekommer partier med storblærerot og flikbrønsele på overflaten. Langs bredden forekommer sverdlinje, mye mannasøtgras og lyssiv.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) ble det registrert storsalamander (NT) i dammen, og han nevner at småsalamander også kan finnes i dammen etter opplysninger fra grunneier. På befaringstidspunktet 18.08.22 ble det observert mange øyestikkere flyvende rundt dammen som blågrønnlibelle *Aeshna cyanea*, nordmetallvannymfe *Lestes sponsa* og sannsynlig kongelibelle *Cordulegaster boltonii*. Det er ikke unaturlig at voksne individer av kongelibelle flyr et stykke fra hurtigrennende bekker og elver som de normalt oppholder seg i. Funn av kongelibelle er i så fall det første i Ås kommune.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er trolig brukt til vanningsdam i tidligere tider. Lokalitetens nærhet til jorder rundt er uheldig, da avrenning fra jordet potensielt kan være negativt for vannkvaliteten.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A) med bakgrunn at den fremdeles kan ha en viktig funksjon for både salamandere og andre limniske organismer. Omgivelsene med skog i bakkant er ideelt for salamandere.

Nr.: 69 (Nordre Moer gård) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten på tunet til Nordre Moer gård i Ås kommune, og er omringet av plen. Dammen måler omtrent 20 m i lengste utstrekning. Det forekommer to asketrær (EN) i kanten mot vest, hvorav én med hulrom. Det er noe buskvegetasjon i nærheten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Det forekommer mye tjernaks på overflaten. Langs hele bredden forekommer det mye solnikkebrønsle (EN).

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) ble det registrert buttsnutefrosk og karuss i dammen. Det er usikkert om det fortsatt er fisk i dammen og bør fastslås med prøvefiske. På befaringstidspunktet 18.08.2022 ble det observert aktivitet av øyestikkere.

Bruk, tilstand og påvirkning

På befaringstidspunktet 18.08.22 fremstod vannkvaliteten som redusert, da vannet var brunt og med dårlig sikt. Situasjonen med fisk bør overvåkes og det bør undersøkes om det finnes amfibier.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er noen dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Det bør etableres noe mer vegetasjon i vannet.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den kan ha funksjon for salamandere, og annet interessant biologisk mangfold som limniske organismer. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 70 (Søndre Brekke, hagen) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på tunet til Søndre Brekke gård i Ås kommune, og er omringet av hage og skog. Dammen er relativt liten og måler omtrent 14 m i lengste utstrekning. Langs kanten er det opparbeidet brygge og mur langs store deler og det går berg ned i vannet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Dammen er liten. På overflaten forekommer nøkkeroser. Det forekommer svært lite vegetasjon langs bredden av dammen.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) ble det registrert padde og det er sett liten salamander (opplysninger fra grunneier 2011). Det er satt ut koi/gullfisk i dammen som fremdeles var der i 2022.

Bruk, tilstand og påvirkning

Kanten er ganske steril.

Fremmede arter

Lokaliteten forekommer i en hage og det er dermed naturlig å anta at det finnes noen fremmede hageplanter rundt dammen.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er noen dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot amfibier er sannsynligvis per i dag (2022) svært marginal. Lokaliteten har imidlertid en funksjon for andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Det bør undersøkes om amfibier finnes der fremdeles. Det bør settes i gang tiltak hvis amfibiene ikke lenger er der. Det bør etableres starrvegetasjon langs bredden.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den kan ha funksjon for salamandere, og også annet interessant biologisk mangfold. Tilstedeværelse av fisk og lite vegetasjon i vannet trekker verdien ned. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 74 (Abberud) - Verdi: A

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen og Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på gården Abberud i Ås kommune, og er omgitt av fulldyrket mark og gårdstun. Det er omtrent 160 m til nærmeste skogholt i øst. Jernbanelinja ligger omtrent 200 m i vest. Det er en smal kantsone rundt dammen og enkelte bjørker.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er liten og måler omtrent 10 m i lengste utstrekning. På overflaten forekommer mye andemat. Langs bredden forekommer tuster med gras og høyvokste urter.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) ble det registrert både storsalamander (NT), småsalamander og frosk i dammen. Grunneier har ikke observert hverken frosk eller salamandere siden den gang (pers. med. 2022). Øyestikkeren nordmetallvannymfe Lestes sponsa ble registrert rundt dammen av Sandaas (2011).

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er brukt til vanningsdam i tidligere tider.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel, men på sikt kan vegetasjonen som omkranser lokaliteten bli for tett og stor, slik at dammen skygges for mye ut.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som svært viktig (A) med bakgrunn at den fremdeles kan ha en viktig funksjon for både salamandere og andre limniske organismer.

Nr.: 79 (Dyster, tundam) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen og Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på tunet til gården Dyster i Ås kommune, og er omgitt av gårdstun med plen og fulldyrket mark. Det er omtrent 200 m til nærmeste skogholt og 100 m til nærmeste dam. I kanten forekommer store trær av hestekastanje, ask og platanlønn.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er relativt liten og måler omtrent 12 m i lengste utstrekning. På overflaten forekommer store mengder stor andemat, andemat og blærerot. Langs bredden forekommer skogsivaks, fredløs, mannasøtgras og lyssiv.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) ble det registrert buttsnutefrosk og det er sett salamander i kjelleren (grunneier pers. med. 2022).

Bruk, tilstand og påvirkning

Det var lite vann i dammen på befaringstidspunktet og det var ganske næringsrikt 18.08.2022. Det kan være et problem at dammen skygges ut og gjødsles av løv fra de store løvtrærne.

Fremmede arter

Hestekastanje (PH) og platanlønn (SE) forekommer langs kanten.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Med mer vann og tilsig kan det bli bedre vannkvalitet.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den fremdeles kan ha funksjon for salamandere, og også annet interessant biologisk mangfold. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 80 (Dyster, beitedam) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 18. august 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen og Terje Blindheim i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger om lag 60 m sørøst for gården Dyster i Ås kommune, og er omgitt av fulldyrket mark. Det er omtrent 100 m til nærmeste skogholt og 100 m til nærmeste dam som ligger på gårdstunet. I kanten forekommer svartor, bjørk og Salix.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og måler omtrent 43 m i lengste utstrekning. På overflaten forekommer noe tjernaks. Langs bredden forekommer sverdlilje, lyssiv, elvesnelle og mye bred dunkjevle.

Artsmangfold

Ifølge Sandaas (2011) var det masse salamandere på 1970-tallet i dammen. Det ble observert flere øyestikkere på befaringstidspunktet 18. august 2022. Dammen kan være viktig for fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er trolig brukt som vanningsdam. Det går beitedyr (kyr) rundt dammen. På befaringstidspunktet fremstod vannkvaliteten som god (uten at dette ble målt).

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den fremdeles kan ha funksjon for salamandere, og også annet interessant biologisk mangfold som limniske organismer og fugl. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 81 (Dyster NØ) - Verdi: C

Innledning

Lokaliteten er tidligere kartlagt for amfibier og øyestikkere (Blindheim 2004, Sandaas 2011, Lønnve 2012). På bakgrunn av funn av salamandere og enkelte andre kravstore arter ble lokaliteten vurdert til en svært viktig naturtype (A). Den 21. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Ole J. Lønnve i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Beskrivelse, avgrensning og verdivurdering er oppdatert. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger i et skogområde øst for Dyster gård i Ås kommune. Lokaliteten er omgitt av tett grandominert plantasjeskog. Området rundt dammen ble i 2022 benyttet til frittgående griser. Dammen er gjerdet inn med høyt nettinggjerde.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. På befaringstidspunktet den 21. september 2022 fremstår dammen som mørk og skyggefull. Vannet var svært brunt (gjørmete), nærmest uten sikt og det var svært begrenset med vannvegetasjon. Dammen var langt mer lysåpen tidligere, og lokaliteten har endret karakter, bl.a. som følge av at skogen rundt har blitt større og tettere.

Artsmangfold

Både storsalamander (NT) og småsalamander er tidligere registrert i tilknytning til dammen. Storsalamander ble senest registrert i 2010. Øyestikkeren bred blålibelle *Libellula depressa* ble registrert i 2004 samt enkelte andre øyestikkere og limniske organismer. I 2022 ble kun noen få vannløpere (Gerridae) registrert. Per 2022 vurderes denne dammen til å ha en svært begrenset funksjon for amfibier og limniske organismer generelt.

Bruk, tilstand og påvirkning

Utskygging av omkringstående plantasjeskog er et stort problem, og slik situasjonen er per 2022 er dette det mest prekære; dammen blir liggende i skygge mesteparten av døgnet. I tillegg er vannkvaliteten dårlig, muligens dels som følge av griseholdet i området rundt (griser roter mye i bakken, og skogbunnen er i stor grad opprotet. Som følge av dette er det mye tilførsel av gjørme til dammen).

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot amfibier og andre limniske organismer er sannsynligvis per i dag (2022) svært marginal.

Skjøtsel og hensyn

Skal lokaliteten igjen få betydning for amfibier og andre limniske organismer må man iverksette tiltak som øker kvalitetene. Dette inkluderer en bedring av vannkvaliteten samt sørge for bedre lysforhold ned mot dammen.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som lokalt viktig lokalitet (C). Lokalitetens kvalitet som en del av funksjonsområde til amfibier og andre limniske organismer per 2022 vurderes som svært redusert, og de kvalitetene lokaliteten har hatt tidligere er i dag ikke til stede.

Nr.: 82 (Børsum, åkerdam) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 14. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/ Helene L. Jensen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger omtrent 230 m Søndre Børsum gård i Ås kommune, og er omgitt av skog og fulldyrket mark. Det er en kantsone rundt hele dammen med trær som bjørk, selje, gran, eik. Det er et plantefelt av gran i utkanten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er stor og måler omtrent 80 m i lengste utstrekning. Store mengder tjernaks forekommer på overflaten. Langs bredden forekommer bred dunkjevle, sverdlilje, flasketarr, klourt og andre høyvokste urter, siv og starr. I Artskart ligger observasjoner av nikkebrønse *Bidens cernua* (EN) fra 2006. Sannsynligvis er dammen forholdsvis dyp.

Artsmangfold

I Artskart ligger observasjoner av småsalamander fra 2014. Ifølge Sandaas (2011) ble karpfiske karuss registrert i dammen og det ble satt ut regnbueørret for noen år siden (grunneier pers. med. 2022). Regnbueørret er rovfisk, og dens tilstedeværelse vil sannsynligvis være negativt i forhold til amfibier. Det er usikkert om det fortsatt er fisk i dammen og bør fastslås med prøvefiske. Flere øyestikkere ble observert på befaringstidspunktet 14.09.22 flyvende over- og rundt dammen, delvis i store individtall. Som blodhøstlibelle *Sympetrum sanguineum*, nordmetallvannymfe *Lestes sponsa*, svarthøstlibelle *Sympetrum danae* og brunlibelle *Aeshna grandis*.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen blir brukt som vanningsdam. Hvis det ikke er fisk i dammen, vurderes dammen å ha potensiale for amfibier.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, hvor det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk og utgjør trolig en viktig funksjon opp mot amfibier og andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Situasjonen med regnbueørret og karuss bør undersøkes næyere for å fastslå om det fremdeles er fisk og amfibier i dag. Det bør settes i gang tiltak hvis salamanderne ikke lenger er der.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da tilstedeværelse av fisk (regnbueørret og karuss) begrenser dammens verdi for amfibier. Det er mulig at den fremdeles kan ha funksjon for salamandere, og også annet interessant biologisk mangfold. Dammer i kulturlandskapet er generelt blitt sjeldne, så alle funksjonelle dammer er nå viktige.

Nr.: 84 (Dylterudveien (rensedam)) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble undersøkt for amfibier i 2009 (Sandaas 2009), men ingen ble funnet. Beskrivelsen ble oppdatert i 2021 (Lislegård mfl. 2021; her kalt dam 2, «Bølstaddammen stor»). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Verdien er justert i forhold til det som er antydnet hos Lislegård mfl. (2021).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger like nord for Syverudbekken og sørøst for Kjærslrud/Sagstua, vest for midtre deler av Årungen i Ås kommune. Langs sørsiden av dammen går en grusvei, men ellers i nærområdene er det en del ungskog, inklusive kantsoner langs Syverudbekken. Det er også noe jordbruk på arealer et stykke nordvest og nordøst for dammen. En mindre dam ligger ca. 25 m mot sørvest.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Dammen er rektangulær, ca. 50x20 m, og kunstig oppdemmet, delvis av store steinblokker. Langs nordsiden er deler av dammen sprengt ut i berggrunnen. Hele dammen er innegjerdet med høyt nettinggjerd. Omtrent midt i dammen er plassert en aktiv pumpe, som sørger for stor omrøring i vannmassene i de vestre 4/5 av dammen. I denne delen av dammen er det lite vegetasjon ute i vannet. I østenden er det en noenlunde avsnørt «poll» med stillestående vann og mer vegetasjon, både langs kantene og på vannoverflaten. Langs sørsiden er det kun en smal sone med kort vegetasjon langs dammen, mens det er bredere belter på i østenden.

Artsmangfold

I følge Sandaas (2009) er storsalamander (NT) funnet i dammen. I 2021 ble både storsalamander og småsalamander påvist (Lislegård m.fl. 2021). I 2022 ble det imidlertid registrert abbor. Abbor er en rovfisk, og dens tilstedeværelse vil sannsynligvis være negativ i forhold til amfibier. Flere øyestikkere ble observert flygene over og rundt dammen i september 2022, dels i store individtall. Spesielt sørhøstlibelle *Sympetrum vulgatum* var svært tallrik, men også svarthøstlibelle *S. danae*, blågrønnlibelle *Aeshna cyanea* og brunlibelle *A. grandis* ble observert. Svartskjoldryggsvømmer *Notonecta glauca*, hakkstorbuksvømmer *Corixa dentipes* og vannløpene (Gerridae) samt virvlere (Gyrinidae) ble observert i vannet. Fra tidligere er også stavtege *Ranatra linearis* registrert (Sandaas 2009). Dammen vurderes dessuten til å ha en funksjon for fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er del av et renseanlegg som også består av denne og en mindre tilleggsdam og et pumpehus. I den store dammen er det installert en pumpe som påvirker vannet i vestre deler i stor grad. Vannet er brunfarget og delvis skumbelagt, og sannsynligvis vil denne delen ikke fryse til om vinteren på grunn av omrøring.

Fremmede arter

Mellomvalurt ble registrert under feltarbeidet i september, og ifølge Artskart skal det også finnes tysk mure, kanadagullris og hvitsteinkløver i nærområdene til dammen.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Ettersom dammen er i aktiv bruk som del av et renseanlegg, så er det ikke biologisk mangfold som står i fokus, og en tilrettelegging for dette har neppe prioritet.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig (B), da den ser ut til å ha betydning for både stor- og småsalamander, og ganske sikkert også annet biologisk mangfold, men den er så sterkt påvirket at det ikke er rimelig med verdi som svært viktig, slik det ble foreslått hos Lislegård mfl. (2021).

Nr.: 85 (Slørstad midtre) - Verdi: A

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er sist oppdatert av NAFT301 oktober 2021. Lokaliteten ble sist befart 2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Dammen er en "øy" i kulturlandskapet, og er ellers omkranset av jorder og landbruk

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Øy i kulturlandsskap. Jordet hele veien rundt, men ligger i et lite skogholt. Rik kantvegetasjon bestående av løvskog og gran. Moderat klarhet i vannet, og mye vegetasjon i vannet. Dunkjevle, andemat, tjønnaks, buksvømmer. Tydelig næringsrik, muligens fra landbruket. Observasjoner gjort av NAFT301 gruppen i 2021.

Artsmangfold

Det ble ikke utført kartlegging av amfibier i 2021. Det er tidligere registrerte funn av storsalamandere av Børre Kind Dervo (2015)

Kjell Sandaas (2009).

Bruk, tilstand og påvirkning

Ingen spesifikk bruk, annet en bruk som turområde og mulig vanningsforsyning

Fremmede arter

Ikke registrert

Del av helhetlig landskap

Dammen inngår som en del av kulturlandskapet, og er en viktig bestandssdel

Skjøtsel og hensyn

Ikke aktivt skjøtsel eller andre hensyn

Verdibegrunnelse

Det er registrert funn av den rødlistede arten storsalamander, og lokaliteten er derfor gitt verdien A (svært viktig)

Nr.: 86 (UMB Speildammen) - Verdi: B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er sist oppdatert av NAFT301 oktober 2021. Dammen er lokalisert i et typisk parklandskap, foran Urbygget på NMBU. Vannet var grumsete med lite til ingen kantvegetasjon. Det var mye vegetasjon i vannet, og dammen tydeelig næringsrik. Arter som ble identifisert inkluderer; tjønnaks, vannliljer, siv og karuss.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Ligger i et typisk parklandsskap (NMBU)

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Grumsete, ingen kantvegetasjon. Mye vegetasjon i vannet, tydelig næringsrik. Beliggenhet i parklandskap. Ingen kantvegetasjon. Tjønnaks, vannliljer, siv. Karuss. Storblærerot, småsalamander, blåbredlibelle, firflekkbredlibelle, sørblåvannymfe. Observasjoner gjort av NAFT301 gruppen i 2021.

Artsmangfold

Det ble ikke utført kartlegging av amfibier i 2021.

Bruk, tilstand og påvirkning

Ingen spesifikk bruk, annet en bruk som turområde og mulig vanningsforsyning

Fremmede arter

Ikke registrert

Del av helhetlig landskap

Dammen inngår som en del av kulturlandskapet, og er en viktig bestandssdel

Skjøtsel og hensyn

Ikke aktivt skjøtsel eller andre hensyn

Verdibegrunnelse

Dammen vurderes som viktig B basert på at dette er en stabil dam i parklandskapet. Påvist småsalamander.

Nr.: 87 (Andedammen) - Verdi: B

Innledning

Lokalitetsbeskrivelsen er sist oppdatert av NAFT301 oktober 2021. Dammen er lokalisert i et parklandskap hos NMBU. Det var observert noe kant vegetasjon og andemat flytende i vannoverflaten. Artene som ble identifisert inkluderte; småtjernaks, småsivaks, karuss og hvit nøkkerose. I denne lokaliteten er det vanlig å observere ender og vannflaggermus.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Ligger i et typisk parklandsskap (NMBU)

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Småtjernaks, småsivaks, karuss, hvit nøkkerose. Observasjoner gjort av NAFT301 gruppen i 2021.

Artsmangfold

Det ble ikke utført kartlegging av amfibier i 2021.

Bruk, tilstand og påvirkning

Ingen spesifikk bruk, annet en bruk som turområde og mulig vanningsforsyning

Fremmede arter

Ikke registrert

Del av helhetlig landskap

Dammen inngår som en del av kulturlandsskapet, og er en viktig bestandssdel

Skjøtsel og hensyn

Ikke aktivt skjøtsel eller andre hensyn

Verdibegrunnelse

Dammen vurderes som viktig B basert på at dette er en stabil dam i parklandskapet.

Nr.: 116 (Rustad, v/veien) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt for amfibier (Sandaas 2011). Den 21. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Ole J. Lønnve i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger langs gårdsveien til Rustad gård, om lag 65 m fra Kroerveien i Ås kommune, og er omgitt av fulldyrket mark på alle kanter samt veier. Noen trær og litt høyvokst vegetasjon omgir lokaliteten. Langs gårdsveien er det dessuten en allé.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er forholdsvis liten. Mye tjernaks preger overflaten. Langs bredden forekommer helofyttvegetasjon og noe mjøddurt samt andre høyvokste urter og gras.

Artsmangfold

Amfibier er ikke påvist i tilknytning til lokaliteten, og den vurderes til å ha lite potensial for amfibier, til det er omgivelsene rundt dammen for marginale og uegnet (store arealer med fulldyrket mark og veier er lite amfibievennlige). Imidlertid har dammen noe potensial for interessante forekomster av virvelløse dyr. På befaringstidspunktet ble svarthøstlibelle *Sympetrum danae* og blågrønnlibelle *Aeshna cyanea* registrert flygende rundt dammen. Mange vannløpere (Gerridae) ble observert på vannoverflaten. Imidlertid nevner Sandaas (2010) karpefiskens karuss som mulig forekommende i dammen, men dette er ikke tilstrekkelig klarlagt. Det ble ikke sett antydninger til fisk den 21. september 2022, men dette kan være vanskelig å fastslå uten at det prøvofiskes.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen kan ha vært brukt som vanningsdam i tidligere tider. Lokalitetens nærhet til veier og jorder er imidlertid uheldig, da avrenning fra disse potensielt kan være negativt for vannkvaliteten. På befaringstidspunktet fremstod imidlertid vannkvaliteten som god (uten at dette ble målt).

Fremmede arter

Noe kanadagullris forekommer i kantsonen rundt dammen. Kanadagullris er i h. t. Fremmedarslista 2018 vurdert til en art med svært høy risiko (SE).

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, hvor det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot amfibier er sannsynligvis temmelig marginal. Omgivelsene rundt lokaliteten er lite amfibievennlige. Lokaliteten har imidlertid en funksjon for andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Gjengroing kan være et problem på sikt.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig lokalitet (B). Omgivelsene rundt dammen gir begrenset potensial for amfibier. Artsinventaret er ikke tilstrekkelig kartlagt, men antas å være relativt trivielt (vanlige arter som man kan forvente å finne i denne regionen), men med noe potensial for mer krevende arter. Dammens beliggenhet trekker derfor verdien ned.

Nr.: 118 (Rustad, åkerdam) - Verdi: B

Innledning

Lokaliteten er tidligere kartlagt for amfibier (Strand 1996). På bakgrunn av tidligere undersøkelser er lokaliteten vurdert til en viktig naturtype (B). Den 21. september 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Ole J. Lønnve i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Beskrivelse og avgrensning er oppdatert. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger ved nordsiden av Torderud gård i Ås kommune. Lokaliteten er dels omgitt av fulldyrket mark, men mot vest finnes et lite skogholt dominert av løvtrær. En mindre grøftet bekk drenerer gjennom lokaliteten.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er relativt stor og sannsynligvis forholdsvis dyp. Praktisk talt ingen flytebladvegetasjon forekommer, men det er partier med bred dunkjevle langs bredden. Også mindre partier med elvesnelle, skogsivaks og noe mjødukt finnes. Langs vestsiden er det skog, der noe gråseljekratt inngår.

Artsmangfold

Buttsnutefrosk og padde er tidligere registrert i dammen. Lokaliteten vurderes imidlertid til å ha en begrenset funksjon for salamandere, da mye av omgivelsene rundt er lite egnet, samt mangel på vannvegetasjon i dammen. Karpefiskens karuss er tidligere registrert, men det er uklart om denne arten fremdeles forekommer her. Den 21. september 2021 ble enkelte storlibeller (Aeshna sp.) sett fåtallig flygende over- og rundt dammen, men på befaringsstidspunktet var det ganske overskyet og forholdsvis kjølig. Høyst sannsynlig forekommer flere arter øyenstikkere i tilknytning til lokaliteten. Et par stökkender ble registrert, og lokaliteten har sannsynligvis en viss funksjon for fugl.

Bruk, tilstand og påvirkning

Eutrofiering som et resultat av næringstilførsel fra omkringliggende åker er trolig en utfordring. Kantsonen rundt deler av dammen er smal og dels uten trær (kun noe få spredte trær).

Fremmede arter

Ingen registrert, men dette er ikke tilstrekkelig undersøkt.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk, men lokalitetens funksjon opp mot spesielt salamandere er sannsynligvis temmelig marginal. Omgivelsene rundt lokaliteten er lite amfibievennlige. Lokaliteten har imidlertid en funksjon for andre limniske organismer i dette nettverket.

Skjøtsel og hensyn

Kantsonen kan med fordel utvides noe og tilplanter med litt busker for å bedre filtrere vannsig til dammen fra omkringliggende åker

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som viktig lokalitet (B). Omgivelsene rundt dammen gir begrenset potensial for amfibier. Artsinventaret er ikke tilstrekkelig kartlagt, men antas å være relativt trivielt (vanlige arter som man kan forvente å finne i denne regionen). Dammens beliggenhet trekker derfor verdien ned.

Nr.: 162 (Dylterudveien liten (SE Kjørstad, liten)) - Verdi: C

Innledning

Lokaliteten ble ikke undersøkt for amfibier av Sandaas (2009), til tross for at han besøkte den nærliggende, større dammen. Dammen ble imidlertid undersøkt av Lislegård mfl. (2021; her kalt dam 3, «Bølstaddammen liten»). Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007). Verdien er justert i forhold til det som er antydnet hos Lislegård mfl. (2021).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger like nord for Syverudbekken og sørøst for Kjærslud/Sagstua, vest for midtre deler av Årungen i Ås kommune. Langs nordsiden av dammen går en grusvei, men ellers i nærområdene er det en del ungskog, inklusive kantsoner langs Syverudbekken. Det er også noe jordbruk på arealer et stykke nordvest og nordøst for dammen. En større dam ligger ca. 25 m mot nordøst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam. Dammen er rektangulær, ca. 15x11 m, og kunstig oppdemmet. Dammen er innegjerdet med høyt nettinggjerde. Det er nokså skyggefullt i området. Syverudbekken løper noen få meter sør for dammen.

Artsmangfold

Lislegård mfl. (2021) rapporterer ikke funn av amfibier i oktober 2021, men i Artskart ligger observasjoner av både stor- og småsalamander fra 2015. I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter rundt dammen. Mye liten andemat på vannoverflaten, men dette varierer åpenbart, jf. bilde av dammen i Lislegård mfl. (2021). Det ble ikke foretatt undersøkelser av invertebratfaunaen. Gulspurv (VU) og granmeis (VU) ble hørt i dammens nærområde.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er del av et renseanlegg som også består av denne og en større tilleggsdam og et pumpehus. I 2022 var det ikke mulig å få inntrykk av om den lille dammen er noe særlig påvirket av virksomheten.

Fremmede arter

Mellomvalurt ble registrert ved dammen.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Per i dag er det lite behov for skjøtsel. Ettersom dammen formodentlig er i aktiv bruk som del av et renseanlegg, så er det ikke biologisk mangfold som står i fokus, og en tilrettelegging for dette har neppe prioritet.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten gis verdi som lokalt viktig (C). Den ser ut til å ha betydning for både stor- og småsalamander, og ganske sikkert også annet biologisk mangfold, men den er så liten og så sterkt påvirket at det ikke er rimelig med verdi som svært viktig, slik det ble foreslått hos Lislegård mfl. (2021).

Nr.: 163 (Smedbøl, dam NE) - Verdi: C

Innledning

Den 19. oktober 2022 ble lokaliteten befart av Biofokus v/Kjell Magne Olsen i forbindelse med kvalitetssikring av dammer i Ås kommune. Dammen er ikke kartlagt fra tidligere. Vurderingen av lokaliteten følger metodikk gitt i DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger ca. 230 m nordøst for tunet på Smedbøl gård, vest for sørenden av Årungen i Ås kommune. Dammen er omgitt av grusvei og intensivt drevne jordbruksarealer, men det er også et lite skogholt sør- og østover fra dammen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er vurdert til naturtypen dam med utforming gårdsdam. Dammen er noe avlang, med en lengste utstrekning på ca. 20 m. Den er kunstig oppdemmet, hovedsakelig ved hjelp av veifyllingen. Dammen er ikke innegjerdet. Nordøstre deler er nokså gjengrodd, og det er generelt nokså skyggefullt. Det er en del karplantevegetasjon ute i dammen, både i helofyttsonen og på overflaten, og også mye løvfall fra omkringstående trær.

Artsmangfold

I 2022 ble det registrert kun trivielle karplanter i og rundt dammen. Stor andemat har dog vært regnet som noe mer sjeldent forekommende enn de andre. Det ble kun registrert noen få invertebrater ved hjelp av stangsil, bl.a. vannkalvarver.

Bruk, tilstand og påvirkning

Ut fra dammen og opp til et pumpehus i nærheten går en grov vannslange, men det er usikkert hvorvidt dette fremdeles er i bruk. Nordøstre deler av dammen er nokså gjengrodd.

Fremmede arter

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap

Lokaliteten må sees i sammenheng med andre dam-lokaliteter i nærområdet. Det er flere dammer i denne delen av Ås, der det også er funnet amfibier. Lokaliteten er derfor å betrakte som en del av et dam-nettverk.

Skjøtsel og hensyn

Nordøstre deler av dammen kan godt graves opp noe. En del av trærne, særlig på sørsiden av dammen, kan godt fjernes.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er liten og uten funn av spesielle arter, men gis allikevel verdi som lokalt viktig (C), da den ligger i nærheten av andre dammer med salamandre, og sannsynligvis også benyttes av disse.

Nr.: 164 (Nylenna, tundam 2) - Verdi: A**Innledning**

Lokalitetsbeskrivelsen er sist oppdatert av NAFT301 oktober 2021. Dammen er plassert på et gårdstun, men den er omkranset av vegetasjon. Den har klart vann, og hadde en rik vegetasjon i og rundt dammen. Her har det vært tidligere funn av både stor- og små salamander, samt buttsnutfrosk. Det var også observert gode overvintringssteder som kjeller og steinmur.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Ligger på en gård, men omkranset av vegetasjon

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Stor/småsalander/buttsnutfrosk. Gårdsdam. Klart vann, rik vegetasjon i og rundt dammen. Overvintrer trolig i kjeller og steinmur i overkant av dammen. Tjønnaks. Observasjoner gjort av NAFT301 gruppen i 2021.

Artsmangfold

Det ble ikke utført kartlegging av amfibier i 2021. Det er tidligere registrerte funn av storsalamandere av Børre Kind Dervo (2015)

Kjell Sandaas (2009).

Bruk, tilstand og påvirkning

Ingen spesifikk bruk, annet en bruk som turområde og mulig vanningsforsyning

Fremmede arter

Ikke registrert

Del av helhetlig landskap

Dammen inngår som en del av kulturlandsskapet, og er en viktig bestandssdel

Skjøtsel og hensyn

Ikke aktivt skjøtsel eller andre hensyn

Verdibegrunnelse

Det er registrert funn av den rødlistede arten storsalamander, og lokaliteten er derfor gitt verdien A (svært viktig)

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2022–125
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-159-2

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no